

Izhaja enkrat na mesec.

CENA: za vse leto 25 Din.

za pol leta 12-50 Din.

Posamezna številka 2 Din.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI

OBRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cene inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 str. 480 D, 1/2 str. 240 D,

1/4 str. 120 D, 1/8 str. 80 D,

1/12 str. 40 D.

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

Vesele Božične praznike in srečno Novo leto želi vsem našim naročnikom uredništvo in upravnništvo Obrtnika.

Ivan Ogrin:

Enotnost trgovsko-obrtniških zbornic.

Razmotrivanje o ustroju in delokrogu trgovskih in obrtnih zbornic pri nas je prav te čase na dnevnem redu. Kakor znano, se pripravlja nov obrtni zakon in se v to svrhu zbira potom apket potrebno gradivo, je to čisto naravno, da ob tej priliki stopa v ospredje vprašanje o organizaciji in eventualni reorganizaciji obrtnih zbornic.

Vprašanje o ustroju obrtnih zbornic se je že lansko leto obravnavalo na raznih konferencah gospodarskih slojev, kakor v Zagrebu in Skoplju in se opaža, da vedno bolj sili na površje. Obrtniki iz bivše Srbije imajo svojo mlado obrtno zbornico, kakor jo oni nazivajo »zanatelsko komoro« v Beogradu za vse ozemlje bivše kraljevine Srbije. Naziv mlade zbornice je upravičen, vsaj je bila ustanovljena v letu 1911 in vsled neprestanih vojn, v katere je bila Srbija zapletena od leta 1912 do 1919, ni imela prilike se razviti in pokazati izdatne uspehe. Zato se tembolj čudimo srbskim obrtnikom, da tako odločno zagovarjajo ustroj svoje zbornice, dasi nimajo zato niti najmanj praktičnih izkušenj. Še bolj se seveda čudimo precejšnemu delu organiziranih hrvatskih obrtnikov, zbranih v Savezu hrvatskih obrtnikov pod vodstvom značnega organizatorja Čupaka, ki tudi propagirajo ta enotni način zbornic. Mi smo že večkrat imeli priliko se razgovarjati s hrvatskimi obrtniki iz omenjene organizacije o vprašanju zbornic ter smo jim čisto jasno izrazili naše stališče, ki ga zastopamo v tej zadevi. Ker se pa naše stališče popolnoma nič ne krije z njihovim, ampak je popolnoma nasprotno, so skušali na ne preveč lep način dobiti izjavo slovenskih obrtnikov v njihovem smislu. Izbrali so si v to svrhu malo podeželsko obrtno društvo v Novem mestu, kjer jim je navedel g. Ogrič, ki kot slab poznavalec sestav zbornic nikakor ni bil upravičen izjavljati v imenu slovenskih obrtnikov v tako važnem vprašanju. Tudi razmotrivanja g. Bizjaka v Celju se še ne morejo smatrati kot merodajna, ker so bila vsestransko skritizirana in se zadeva že lahko smatra kot razčiščena. Z ozirom na važnost predmeta se nam zdi umestno, da tudi obrtniki, organizirani v Jug. Obrt. Zvezi zavzamemo o sestavi zbornic svoje stališče.

Kar se tiče sestav dosedanjih obrtnih zbornic v naši državi je ona v Beogradu in Črni gori edina, ki obstojajo kot posamezne in sicer za trgovino, industrijo in obrt, za vsako stroko posamezno. Vse druge zbornice v državi, kakor v Sloveniji, na Hrvatskem, Bosni in Vojvodini in deloma v Makedoniji so osnovane zbornice skupno kot trgovsko-obrtniške. Pod obrt se pri tem razume tudi industrijo in vse sorodne panoge. Te zbornice so že precej stare in segajo nazaj v polovico prejšnjega stoletja. Izkazale so se kot najboljše ure-

jene gospodarske organizacije. Te so urejene še po enotnem avstrijskem vzorcu, katerega pa so po prevratu obdržali v polnem obsegu v Nemški Avstriji in na Češkem, dasiravno so na drugih poljih zelo veliko zakonov izpremenili. Če upoštevamo, da so v gospodarskih zadevah na Češkem daleko pred nami, je dovolj utemeljen predlog za ohranitev dosedanje sestave naših zbornic.

Najvažnejše delo naših zbornic je predvsem to, da oddajajo razna strokovna mnenja, katere po navadi razna ministrstva osvoje za podlago k različnim odredbam in osnutki zakonov. Važnost samostojnih zbornic je že samo s tem dovolj utemeljena, posebno pa velja za današnje čase, ko je v splošnem upravnem nered v naši državi. Vsled tega, ker je zbornica stanovska zastopnica trgovine in obrta, je gotovo čisto razumljivo, da je uprav sveta naloga, da varuje in brani interese svojih članov ali stanov. Vse to pa seveda samo v danih okvirjih možnosti, ker moramo pač razumeti, da poleg še navedenih stanov žive v tesnih gospodarskih stikih tudi še drugi sloji, s katerimi je potrebno, da živimo v dobrih odnosih.

Preje omenjena strokovna mnenja pa so toliko različna, da je težko vedno vsem stanovom ustreči. So zadeve, ki se tičejo splošno vsega gospodarstva, za kar se mora zavzeti zbornica iz splošnih vidikov. So pa tudi vprašanja, ki zadevajo mogoče le en del interesentov, večkrat pa je obravnavati celo v zadevi, ki je enemu delu v prid, drugemu pa ravno nasprotno. Žalibog, da je teh zadnjih slučajev vedno največ, vsled česar vedna nasprotja med stanov. Iz vsega navedenega sledi, čimbolj v podrobno se delijo take gospodarske naprave, tembolj različna mnenja se lahko oddajajo. Končno pa se vendar morajo mnenja posameznih specialnih zbornic združiti v en sam skupen predlog, kar pa je zelo težavno, da bi se pri tem moglo upoštevati interese splošnega razreda. Zavedati se moramo, da je še čestokrat potem, ko se oddajo mnenja enemu ali več ministrstev, še vedno dovolj drugih inštant, kjer imajo k posameznim predlogom svoje pomisleke in jih še vzlic enotnemu nastopu dostikrat predragičajo, tako da lahko celo zgubi prvotni smisel.

Iz vsega navedenega je dovolj razvidno, da so enotne zbornice bolj umestne kot deljene, ki lahko podajajo že opredeljena mnenja cele gospodarske skupine.

Ako pogledamo delo enotnih zbornic opazimo, da je zelo raznolično in ogromno, ki zahteva dobrih strokovnjakov, ki se z vso vnemo posvete stvari. Delo v zbornici pa se ne deli le po strokah, ki so zastopane v njej, ampak obsega tudi popolnoma splošne zadeve, kakor finance, davčne dajatve, socialne naprave, raznoličnost prometa itd. Zelo čudno bi zgedalo poslovanje v zbornicah, ko bi vse to delo moral opravljati en uradnik ali pa izvršiti po več strok ena sama moč. Če to ni popolnoma nemogoče, je vsaj zelo slabo. Pri skupnih zbornicah, ki so kolikor toliko tudi obsežne, pa je mogoče, da se vzgoji uradnike specialiste, ki svoje delo razumejo do jedra in ga z lahkoto v korist posameznim stanovom izvršujejo. Zelo velikokrat je odvisen uspeh predlogov ravno od stilizacije in dokazilnega materiala.

Kako zgleda pri ločenih zbornicah najlažje vidimo, če

pogledamo zanatelsko komoro v Beogradu, ki ni baš majhnega obsega in tvori celo Srbijo z Macedonijo vred. Da ta zbornica ne more podati kakega prav dobrega mnenja je razvidno predvsem iz dejstva, da ima ta zbornica le enega konceptnega uradnika, ki je za vsa važna dela sam. On sprejema stranke, ureja vse tekoče posle in oddaja načelna pojasnila in mnenja. Da taka zbornica s takim upravnim aparatom, ki n inič boljši od ene naše podeželske zadruga, ne zadostuje potrebam je isto razumljivo, posebno pa še v današnjih neurejenih razmerah, ko rabimo mnogo strokovnjakov specialistov, da so kos težki nalogi. Kot tretja važna točka, ki govori za enotno zbornico, je cenejša uprava. Baš nam obrtnikom, malim trgovcem in še celo delu industrijalcev bi bilo danes samim zelo težko izdrževati lastni upravni aparat, konceptne uradnike, kancliste, sluga ne glede na drage pisarniške lokale in vse druge potrebščine. Že izkušnje pri deljenih zbornicah nam kažejo, kake težkoče imajo z vzdrževanjem uradnikov vzlic temu, da imajo precejšnje dohodke iz taks za obrtne liste in neprestano moledujejo za zvišanje doklad. Kako naj potem taka zbornica dobi dobrih uradnikov, ki bi se posvetili delu, ko pa jim ne more nuditi ničesar za slučajnosti in onemoglosti. Pri nas pobiramo za vzdrževanje zbornic prispevek kot doklado na pridobnino, ki znaša v tem času okrog 25% za nižje kategorije. Posamezniki večkrat ne plačajo niti toliko za zbornico, kot se izda za razne v njih prid ustanovljene zavode. Večkrat se sliši ugovor, da zbornica zapostavlja interese manjšega človeka, recimo obrtnika, in dela v korist večjemu, to je industriji. Da tudi ta ugovor ne more držati je jasno takoj, ko pogledamo delo v zbornicah, porazdeljeno po kategorijah. Vsaka taka ima svoj posebni odsek za lastnim uradnikom kot tajnikom in pomožnim osebjem. Ljubljanska zbornica ima na primer, trgovski odsek, obrtni odsek, industrijski odsek. Vsak tak odsek sklepa zase. Poleg teh treh odsekov ima še druge, ki so sorazmerno zastopane vse tri kategorije. Ne trdimo, da je kompetenca teh odsekov zadostna, ker bi se dalo še marsikaj razširiti in reorganizirati. Eno pa je gotovo, da je tak način porazdelitve dela zelo dober in dovolj preizkušen.

Še ena točka je, za kar se zelo ogrevajo zagovorniki ločenih zbornic in to je eventualna združitev vseh posameznih zbornic. To se pravi, vse obrtne zbornice v državi bi se združile v centralo »zanatelskih komor« v Beogradu. Vprašamo, je li to uspeh, če bode naša že preskušena zbornica dajala in vlagala svoja mnenja, ki so namenjena za višje centralne oblasti kakor recimo ministrstvu, le potom beograjske centrale, ki še daleč ne more razumeti naših teženj. Končno pa je vprašanje, če jih tudi razume, kakšna mešanca bi nastala pri tej zbornici, ko bi morala vsa mnenja zbornic v državi zbrati v eno celoto. Da bi se mnenja zbornic iz krajev, ki še niso gospodarsko toliko na višku kot mi ne krila z našimi, je čisto jasno in za vsakega uvidevno. Skratka, vsa naša mnenja in vloge bi romale skozi beograjsko cenzuro. Pa tudi z upravnega stališča bi bila velika ovira za točno in hitro poslovanje, za kar imamo na drugih poljih že žalibog preveč bridkih izkušenj.

Če resumiramo izvajanju, ki smo jih ravno podali v kratko, moramo reči, da je uredba skupnih zbornic vsaj za naše današnje razmere najboljša in najcenejša in vsled tega smo odločno za skupne zbornice.

A S. Obrtništvo v srednjem veku.

(Konec.)

Kako popolne so bile pomočniške organizacije, nam kaže 10-letni prepir med pek. pomočnikom v Kolmaru z magistratom in obč. svetom.

Gmotno pomočniki niso bili slabo živeli. Dnevno so zaslužili vrednost 5 kg mesa, v 6 dneh so si zaslužili vrednost 3 ovc in 1 čevlje. Zato pa so lepo živeli, prispevali mnogo cerkvenim bratovščinam, se lepo oblačili in gojili družabnost.

V oni dobi so polagali veliko pažnjo na negovanje telesa — torej skrbeli za zdravje. Ustanovili so vse polno javnih kopališč in igrišč, tedensko kopanje je bilo predpisano, češ Bog ima rad čisto dušo in čisto telo. Vajenci so dobivali posebno nagrado za kopališča.

Dobro organizirani cehi so tvorili čvrst organizem, ki je spajal med seboj obrtno ljudstvo. Člani cehev, delavci, so bili zelo samozavestni in nič manj ponosni na svojo čast kot meščani in drugi stanovi. Kar je bilo duhovniku posvečenje, je bilo v cehih proglašeno mojstrom. **Zadružno delo in skupna lastnina je varovala gospodarsko samostojnost raznih obrti in obrtnikov.**

Cehi so polagoma razširili svoj vpliv na vse javno življenje v mestu, ker se je njih avtonomija izkazala, da je močnejša kot mestna in državna oblast. V več mestih je prišlo do spora s patriciji. Tem so obrtniki očitali, da so nasilni napram revežem in ubožnim meščanom, da imajo izključno oblast pri občinski upravi in da so pri finančni upravi nepravični. Tudi vojaško upravo so si cehi osvojili. Skratka: pridobili so si politično moč in povsod kjer so prodrli, so spremenili ustavo, ponekod so vso upravo spremenili v zadružno upravo in vsak meščan je moral biti zadružnik.

Srednjeveška gospodarska teorija je bila izrazito protikapitalistična. Dajatev in proti dajatev naj bosta v ravnotežju, vso trgovino in promet tu sploh vso gospodarsko delavnost naj prevlada krščansko-etični duh; oblast naj skrbi in goji ta krščanski gospodarski red. Način delitve dela je bil drugačen kakor je moderen način delitve. Bilo 128 obrti — danes za eno obrt 128 različnih del. — Obrtna policija je morala varovati koristi konzumenta, predpisovala je obrtnikom kakovost surovin, cene itd. Obrt so smeli izvrševati le preizkušeni posamezniki. Določila se je maksimalna produkcija posameznika, surovine so se skupno kupovale in po potrebi razdeljevale, mezda je bila predpisana, prodajni pogoji določeni po štatutih. Vsak je smel je svoje prodajati, prepovedano torej kupčevanje in izključena veleobrt. Da ne bi kdo delal le za bogatine, je bila cena enaka za bogate kakor za revne naročnike. Izključena je bila in prepovedana prosta konkurenca. Med člani je vladalo bratstvo in enakost, nihče naj ne bo nad drugim. Kapital kolikor ga je, naj bo v službi dela. Delavnice so bile nekatere skupne za vse člane ceha. Pretirana reklama prepovedana, nihče ni mogel opravljati obrti le z delom vajencev in pomočnikom, ampak je mogel sam imeti obrt. Velik socialen pomen cehev je bil v tem, da posameznik ni mogel razviti svoje moči in izrabljati delovne sile. Protikapitalistična tendenca cehev se jasno vidi v tem, da veleobrti in veletrgovcev sploh bilo ni, število trgovcev je bilo zelo malenkostno. Ceh pa ni le gospodarsko, ampak tudi vzgojno in moralno posegal v voljo posameznikov.

S svojo vzorno organizacijo so cehi kmalu zavojevali celo državo. Klub strastnemu prizadevanju užaljenih tkzv. višjih stanov, da jim izpodmaknejo tla in sami stopijo na njih mesta so se cehi dobro držali in oblasti niso dali iz rok. Že so bili na tem, da s svojim združenim duhom poplavijo ves svet in učvrste zadružni družabni red. Plemenitaši in drugi višji krogi so že obupavali, da ne bodo mogli izvrstni cehovski organizacij do živega. Tedaj pa se je v cehih pričel notranji razkroj. Zadružna misel je jela pojemati, ustanavljali so se cehi s posebnimi privilegijimi statuti, česar jim ni mogel nihče ubraniti. Pričela se je vsesplošna korupcija. Število mojstrov je bilo omejeno, nastalo je pomočniško vprašanje, ker so bili nekateri izključeni od mojsterstva. Cehi so oblast zlorabljali, člane so nepravilno proti odkupnimi sprejemali, tujce so prepostavljali, domačine pa šikanirali. Nič več ni bilo merodajno zanje, spričevala so se izdajala za visoke nagrade. Izdelki so postajali od dne do dne dražji, draginja je rastla.

Ljudje so zahtevali, naj država uredi cehovstvo in naj ga razpusti. A do razpusta ni prišlo, uvedle so se le nekatere reforme, ki pa niso zadovoljevale pritožnikov. Trajni prepiri so se vedli do generalne revizije vseh spričeval in do kva-

likacije obrtnega prava. A tudi to ni zadostovalo. Venomer se je čul klic po obrtni svobodi. Učenjaki so si s tem vprašanjem dolgo belili glave in šele koncem 18. stoletja je nastala literatura cehovstva. Ljudje so s pridom čitali to. Radikalnega sredstva proti cehovstvu so se povsod ogibali, le za reforme so bili pripravljeni. Koncem 18. stoletja in začetkom 19. stoletja pa je liberalizem prodril in proglašena je bila popolna obrtna svoboda, kar pomeni smrt cehovstva.

Dr. Fran Windischer:

O zavodu za pospeševanje obrta v Gradcu in obrtniških vprašanjih.

Zavod za pospeševanje obrta v Gradcu je bil ustanovljen od dežele Štajerske, katera je vzdrževala to napravo ob prispevkih drugih faktorjev. Po prevratu je prevzela zbornica za trgovino, industrijo in obrt v Gradcu. Zavod za pospeševanje obrta od dežele, katera je pri tej priliki izročila graški zbornici posebno poslopje, v katerem je sedaj nastajena graška zbornica, hkratu pa tudi Zavod za pospeševanje obrta. Vodja zavoda je sedaj znani organizator in vodnik obrtništva gospod Avgust Einspinner. Zavod za pospeševanje obrta ima svoje prostore v drugem nadstropju. Zavod je jako praktično urejen in ima predvsem tako uredbo, da je mogoče s posebno skrbnostjo gojiti strokovne tečaje za najrazličnejše obrtne stroke. Tečaji, kateri se skoro brez presledka vrše, so navadno ob večernih urah. Poučuje, v kolikor gre za specialne in dovrševalne tečaje, strokovni učitelj. V navadnih strokovnih tečajih poučujejo običajno graški mojstri kateri so na glasu kot dobri strokovnjaki in pripravi učitelji. Poleg strokovnih tečajev, kakor so krojaški, čevljarški, mizarški, se vrše od časa do časa tudi tečaji za knjigovodstvo in za risanje. Novembra meseca so imeli tečaj za čevljarje, v katerem je predaval anatomijo vseučiliški profesor. Bil je to ortopedični tečaj. Glavna stvar na polju obrtnega pospeševanja so zadnja leta strokovni tečaji. Ti tečaji niso več brezplačni, marveč morajo udeležniki plačati poseben režijski prispevek. Podpore udeležnikom in sploh brezplačnost je pri teh kurzih, ki so v interesu obrtnikov samih, izginilo. Udeležniki radi plačajo prispevke. Vodstvo ima s tem dobra izkustva, ker ljudje to, kar so plačali sami, višje cenijo nego ono, kar so zastonj dobili. Za gotove tečaje, ki se redno ponavljajo, imajo stalne strokovnjake pogodbeno zagotovljene, vendar navadno ne tako, da bi bili stalno nameščeni pri zavodu. Honorar učiteljem je seveda različen in je zavisen od kakovosti vsakokratnega tečaja. Tudi režijski prispevki udeležnikov so različni in se ravnaajo seveda po stroških, katere ima zavod s priredbo za učne moči in za učila. Na razpolago sta dve dvorani, ena večja, ena manjša, ki se moreta tudi spojiti v eno. Poskrbljeno je za razsvetlavo in za strujo po posebnih potrebah tečaja. Možne so projekcije in so posebne naprave za obešanje na stenah, tako da ni treba zabijati žebeljev za risbe, slike in podobne stvari. Tečaji se navadno vrše zvečer, so pa tudi tečaji, ki se vrše cel dan, tako na primer tečaj za tesarje, ki se vrši ob času, ko ima ta stroka manj dela. V teh dvoranah se vrše tudi razstave, katerim se tako za mojstrska dela, kakor za vajenska dela posveča v okrožju graške zbornice posebna pozornost, ker se jim pripisuje velika izobraževalna vrednost. Razstave se vrše tudi lokalno po drugih mestih ter se za take priredbe dajejo podpore od različnih javnih faktorjev. Imeli so tudi sočasne razstave za dela samostojnih obrtnikov in za vajence z lepimi uspehi.

Na razpolago je obrtnikom knjižnica, ki je dostopna po dnevi in zvečer. Knjižnica ima znatno število knjig in strokovnih časopisov. Pozna se pa, da je izdajanje strokovnih listov po vojski mnogo težavnejše, ker je cela vrsta strokovnih časopisov prenehala. Tudi nabavljanje novih knjig je z velikimi težavami zvezano, ker so drage in so na razpolago le skromna sredstva. Zavod za pospeševanje obrta je nastanjen v zborničnem poslopju, katero je zbornica dobila od dežele

Štajerske pod tem pogojem, da ostane zavod v teh prostorih in da zbornica skrbi za kurjavo in razsvetlavo. Stalnega osebja je razmeroma malo. Dejansko vodi zavod sedaj znani strokovnjak v obrtniških vprašanjih zaslužni graški obrtnik g. Avgust Einspinner. Moža diči velika iniciativnost in se sedaj, ko ni več v politiki, posveča s posebno vnemo organizaciji in izobraževanju obrtništva.

S kreditnimi akcijami, z javnimi dobavami se zavod ne peča. Te stvari so sedaj v rokah gospodarskih zadrug, katere so jako razvite na Štajerskem. Obrtne stanovske zadruge so zvezane v okrajnih zvezah ter v deželni glavni zvezi okrajnih zvez s sedežem v Gradcu. Zavod za pospeševanje obrta daje najrazličnejša strokovna in tehnična navodila obrtnikom, posveča sploh svojo skrb posvetovanju obrtnikov s posredovanjem, za nakup strojev, orodja, materiala se pa ne peča.

Obrtno-nodoljevalne šole so že lepo razvite. Po vojski so bile gotove težave z naraščanjem, ali razmere se boljšajo in se v teh šolah, ki so splošne in strokovne, dosegajo prav bodreči uspehi. Tu pa tam imajo tudi še težave, ker je treba boriti se proti tendenci, da se drži preveč vajencev. Mnogo vajencev gre po dovršeni učni dobi v tovarniško delo. Pouk se navadno vrši v času od pete do sedme ure, pa tudi od časa četrte do šeste ure. Mojstrske skušnje so že obligatorične. Vršijo se na Štajerskem štirikrat na leto pri Zavodu za pospeševanje obrta. Oglasi se za vsak rok kakih 70 udeležnikov. Izkustva so dobra. Izprašani mojstri dobe posebna mojstrska pisma, ki so prav lično in okusno izdelana. V nekaterih drugih deželah v Avstriji se mojstrske izkušnje vrše pri zadrugah ali uspehi niso tako povoljni. Za nove mojstre so ti izpiti praktično važni, ker taki novi obrtniki, ki nimajo mojstrskega izpita, ne smejo imeti vajencev. Pridobitne prilike niso lahke in resni obrtniki se trudijo s svojimi sotrudniki in z naraščanjem vred, da izpolnjujejo svoje strokovno znanje. Konkurenca je ostra in vzdržati se more v konkurenčnem boju dobro le tak mojster, ki je dobro podkovan v svojem rokodelstvu.

Zavod za pospeševanje obrta v Gradcu ima za predsednika gospoda Avgusta Einspinnerja, kateri je tudi dejanski vodja te izobraževalne naprave. Gospod Einspinner je mož širokih vidikov in je zelo vnet za obrtno pospeševanje. Zanimivo je, da je ta preizkušeni obrtniški vodja odločen nasprotnik tistega gibanja, ki se je brez pravega premisleka zanašalo tudi med avstrijske obrtnike in ki meri na to, da bi se za obrtnike napravile posebne obrtniške zbornice.

Gospod Einspinner je mnenja, da bi bila delitev enotnih zbornic jako kvarna in bi oslabilo moč in veljavo delodajalske organizacije. Imeli smo priliko ogledati si natančno uredbo in delo Zavoda za pospeševanje obrta na Štajerskem pod ljubeznjivim vodstvom gospoda predsednika zavoda samega, kateri je z največjo uslužnostjo odgovarjal na vsa predmetna vprašanja. Preverili smo se, da je uspevanje in večje vodstvo Zavoda za pospeševanje obrta mogoče le tam, kjer je v tesni zvezi z prizadetimi krogi, naslonjen na poklicno zastopstvo gospodarskih krogov, ki je zbornica za trgovino, industrijo in obrt. Gospod Einspinner je odločno mnenja, da je posebnim potrebam obrta, industrije in trgovine prav dobro in lahko ustreči v enotnih zbornicah, katere imajo posebne sekcije za trgovino, obrt in industrijo s primerno avtonomijo posameznih skupin.

Zavod za pospeševanje obrti.

Nekaj let pred vojno je bil od bivšega deželnega odbora za Kranjsko ustanovljen zavod za pospeševanje obrti. Takoj ob ustanovitvi se je pokazala velika važnost zavoda in v tej kratki dobi, ki mu je bila na razpolago, je dovršil sijajne uspehe. Pod vodstvom g. inž. Vladimirja Remca se je zavod hitro razvijal in dosegel splošno popularnost med obrtniškiimi krogi. K vzdrževanju zavoda samega je država prispevala svoj delež in se ni vmešavala v njegov delokrog, tako da je taisti bil docela avtonomen. Takoj po prevratu pa je pričel

zavod počasi pešati kolikor bolj se je beograjski centralizem vmešaval v njegov delokrog ter mu počasi strigel dohodek za dohodkom. Redukcija je sledila redukciji in zavod je počasi postal skoro dela nezmožen. Voditelji zavoda so se vedno pogosteje menjavali in sedanjí ravnatelj gospod inž. Gulič zadnje čase tudi že pošilja v svet članke, ki ne dajejo nikakega izgleda, da bi se pri zavodu kaj zboljšalo z ozirom na finančno stran. Sad propadanja urada za pospeševanje obrti kot samostojnega zavoda so nastala imenja raznih strokovnjakov, naj se zavod priključi trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani kot podrejeni oddelek. Tudi današnji članek gospoda dr. Fran Windischerja indirektno propagira to misel, kar bi v splošnem ne škodovalo, ako bi bil sprejem zavoda pri zbornici v resnici odkritosrčen in ostal tudi v naprej zavod do gotove meje autonomen kot dosedaj.

Novice za obrtnike.

Ljubljanski velesejm je prejel od vlade 100.000 Din. podpore.

Taksa za gostilniške račune se pobira samo v krajih z več nego 2000 prebivalstva računši od zadnjega ljudskega štetja.

Nezaposlenost v naši državi je od lanskega leta zrastle od 21.000 delavcev na 65.000 v letošnjem letu.

Izenačenje davčnih zakonov je zopet na dnevnem redu. Uspela do sedaj še ni nobenega, ker davčni vijak še ni nič odnehal.

Državnozborske volitve v naši državi se vrše 8. febr. prihodnjega leta. Kakor kaže, bo boj hud, dasiravno bo manj političnih skupin kot jih je bilo pri zadnjih volitvah v letu 1923.

Šesti mednarodni vzorčni velesejm v Bruslju se vrši v času od 25. marca do 8. aprila 1925.

Izredne davčne olajšave na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem je v mesecu novembru 1924 stopil v veljavo zakon, po katerem se smejo zaostanki na direktnih davkih do konca leta 1923 na prošnjo davkoplačevalca v izjemnih primerih znižati ali tudi popolnoma odpisati, ako je dokazano, da bi plačilo zaostanka davkoplačevalca v njegovem gospodarskem udejstvovanju oviralo ali bi ogrozilo njegovo preživljanje. Osebito se sme ozirati na izgubo vsled padca cen in investiranih vrednot, na izgube terjatev in druge povojne pojave. Olajšava obsega pod posebnimi pogoji tudi avtonomne doklade.

Za svobodo vseučilišč. Pred nedavnim časom so se ljubljanski akademiki zbrali v univerzitetni dvorani k protestnemu shodu, da javno pokažejo svojo nejevoljo nad kršenjem visokošolske svobode od strani prosvetnega ministristva, ko je taisto protipostavno upokojilo več visokošolskih profesorjev brez pravega vzroka. Ob istem času so protestirali akademiki zagrebške, beograjske in skopeljske univerze ter je v Beogradu tekla celo kri.

Slovesnost na ljubljanski univerzi. Visokošolci so proslavili 5. letnico slovenske unicerze, pri čemer so se pridružili vsi njihovi profesorji. Tudi mi obrtniki smo v srcu bili veseli tega slavlja, ker se zavedamo, da bodo naši sinovi in potomci pridobili na univerzi potrebnega znanja za napredek obrti in industrije v korist celokupnemu narodu.

Ne iščite dela v tujini. V drugi polovici letošnjega leta so se pričeli naši delovni krogi v prvi vrsti rudarji in kvalificirani delavci, potem pa tudi nekvalificirani delavci v velikem številu izseljevati na Francosko in v Belgijo, mnogi celo z družinami; izseljevanje so organizirali francoski agenti, ki so za ta posel pridobili tudi nekatere naše ljudi. Kakor poroča naš konzulat v Curihu, je mnogo naših, posebno nekvalificiranih delavcev zašlo v tujini v največjo bedo. Agenti so jim obetali zlata nebesa v Franciji, a naši pomočniki in delavci, ki doma niso imeli posla, v Ameriko se pa ne morejo izseliti, so jim nasledili, prodali so vse, kar so imeli ali se celo zadolžili, sedaj se pa razočarani vračajo domov, ko so izgubili

še ono borno imovino, ki so jo vzeli iz doma. — Število delavcev, ki iščejo dela in zaslužka po raznih evropskih delavnih tržiščih, ni majhno. Konzulat v Curihu javlja, da potuje skozi Švico v Francijo in druge države dnevno 25—30 delavcev, akoravno jim vsi oni, ki so že prišli v Francijo, poročajo, da tam ni dela, ker se je delo pri obnavljanju za časa svetovne vojne porušeni objektov zmanjšalo, da ne morejo dobiti zaslužka, se vračajo, ako imajo le malo sredstev v Švico, kjer prosijo na našem konzulatu pomoči da bi se mogli vrniti domov. Ker pa konzulati nimajo fondov za take podpore, postaja položaj naših nesrečnih delavcev naravnost neznošen. Ker vlada sedaj povsod po Evropi velika brezposelnost, naj nihče ne hodi v tujino iskat dela, ako nima že naprej popolnoma zanesljivega zaslužka. Posebno pa naj nihče ne nasede praznim obljubam brazvestnih agentov, kjer bolje je slabo živeti doma kot samostojen obrtnik kakor pa v tujini propadati kot odvisen delavec ali pomočnik.

Tečaj za luženje (bajcanje) v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je priredil za mizarje tečaj za luženje, ki se je vršil pod vodstvom g. prof. Josipa Tratnika v prosterih mizarске delavnice na Srednji tehniški šoli. Tečaj je bil za udeležence brezplačen ter se je pričel v četrtek dne 11. decembra 1924 in trajal samo tri dni, da je bila udeležba vsakemu omogočena.

Urad za pospeševanje obrti opozarja mizarje, da name-rava prirediti pod istim vodstvom tečaj za detaljno risanje v naravni velikosti, ki bo največjega pomena za naše mizarje. Vsak udeleženec bo moral prinesiti s seboj risalno desko v velikosti 2.10×1.10 m. Prijave naj se uradu takoj depošljeje, pričetek se bo pa udeležencem svoječasno naznanil pisnimim potom.

Knjižnica urada za pospeševanje obrti. Urad za pospeševanje obrti opozarja obrtnike vseh strok, da se pridneje poslužujejo njegove z najboljšimi strokovnimi knjigami in revijami opremljene knjižnice. Med revijami je najbolj zastopana lesna, kovinska, električna, stavbna, brivska in ščetarska obrt. Knjige se izposojajo brezplačno običajno za 14 dni po potrebi tudi za daljši čas.

Honorarne odredbe za vse tehnične dela inženirjev, arhitektov in geometrov, katere imajo po sklepu letošnje skupščine Udruženja jugoslovanskih inženirjev in arhitektov v Novem sadu veljavnost za celo Jugoslavijo, so izšle na 58. straneh v priročni izdaji v srbsko-hrvatskem jeziku ter so v zalogi in se dobe pri Udruženju jugoslovanskih inženirjev in arhitektov — Sekcija Ljubljana, Turjaški trg 1. Cena 40 Din. Pošilja se tudi po pošti ali po povzetju.

Honorarne odbredbe obsegajo štiri poglavja: I. Splošni del. II. Časovni cenovnik. III. Povračilo stroškov in odškodnine. IV. Okvirni cenovnik.

Honorarne odredbe obravnavajo vse inženirske stroke in sicer:

1. Gradbenih inženirjev.
2. Arhitektov.
3. Strojnih inženirjev.
4. Elektrotehničnih inženirjev.
5. Inženirjev za ladjedelstvo in ladijske stroke.
6. Inženirjev za kulturno tehniko.
7. Rudarskih in plavžarskih inženirjev.
8. Gozdarskih inženirjev.
9. Inženirjev za tehniško kemijo.
10. Geometrov.

Honorarne odredbe so neobhodno potrebne vsem inženirjem, arhitektom, geometrom, izvedencem, podjetjem in gradbenim gospodarjem. Služile bodo tudi vsem gospodarskim korporacijam, oblastvom in sodiščam.

Z unifikacijo honorarnih odredb za celo kraljevino so storili jugoslovanski inženirji važen in pomemben korak naprej h konsolidaciji naših gospodarskih razmer. Nakup tega temeljitega in važnega strokovnega dela toplo priporočamo.

Prispevkj za delavsko zbornico. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nas naproša za priobčenje sledeče objave:

Na podlagi naredbe ministrstva socialne politike od 12. sept. 1924, št. C 49 se bode na podlagi § 62, zakona o varstvu delavstva in členu 146 finančnega zakona za l. 1924-25 po-

čeni s 1. septembrom 1924 predpisoval prispevek za začasno delavsko zbornico za Slovenijo v Ljubljani dnevno v iznosu $\frac{1}{2}\%$ zavarovalnega dnevnega zaslužka, ki služi za podlago pri odmerjenju prispevka za zavarovanje za slučaj bolezni, odnosno v višini $3\frac{1}{3}\%$ prispevka za zavarovanje za slučaj bolezni.

Prispevek za delavsko zbornico se bode predpisoval samo za one osebe, ki so dolžni biti zavarovane za slučaj bolezni in nezgode in so uvrščene v VI. in višje mezdne razrede. Za one osebe, ki so uvrščene v I. do všteti V. mezdni razred, se ta prispevek ne bode predpisoval.

Prispevek za delavsko zbornico znaša na teden (za 6 dni). Prispevek v dinarjih.

Mezdnj razred: VI. 18 para, VII. 20 para, VIII. 24 para, IX. 29 para, X. 35 para, XI. 42 para, XII. 50 para, XIII. 60 para, XIV. 72 para, XV. 87 para, XVI. 1.02 Din., XII. 1.20 Din.

Ta prispevek je dolžan plačevati delodajalec, vendar ga sme v celoti odtegniti od delojemalčevega (zavarovančevega) zaslužka.

Prispevke za delavsko zbornico bode predpisoval po odredbi ministrstva socialne politike okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani mesečno za nazaj istočasno s prispevki za zavarovanje za slučaj bolezni in nezgode ter za posredovalnico za delo (borzo dela). Plačane prispevke bodo nakazovali okrožni uradi osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu, le ta pa pristojnim delavskim zbornicam.

Število podjetij v Jugoslaviji. Osrednji urad za zavarovanje delavcev objavlja statistiko podjetij na dan 12. septembra 1924. Po tej statistiki je bilo podjetij 20.381 (in sicer v Hrvatski in Slavoniji ter Vojvodini 9555, v Solveniji in Dalmaciji 7998, v Bosni in Hercegovini 1372 ter v Srbiji in Črni gori 1456), podjetij pa manj kakor s 5 delavci pa skupno v celi državi 105.516 (od tega skupnega števila v Hrvatski in Slavoniji ter Vojvodini 62.233, v Sloveniji in Dalmaciji 24.234, v Bosni in Hercegovini 7583 ter v Srbiji in Črni gori 11.466).

Skupaj je bilo v celi državi 125.985 poslodajalcev, ki so v teku leta izplačali 2606 milijonov 621.279 Din. zavarovane

plače. Povprečno število delavcev v teh podjetjih znaša 439.164 (najmanj jih je bilo v januarju 1923 — 386.409, največ pa v mesecu novembru 1921 — 478.390). Od navedenega povprečnega števila delavcev je bilo samo žensk 85.223, kar pomeni 19.4 odstotkov vseh zavarovancev. V Češkoslovaški n. pr. je znašal leta 1922 odstotni delež zaposlenih žensk 33.4 odstotka vsega delavstva.

Zbor gospodarskih organizacij v Novem Sadu. Dne 23. novembra se je vršil v Novem Sadu I. kongres vojvodinskih gospodarskih, trgovskih in industrijskih organizacij. Zbora so se udeležili v velikem številu zastopniki trgovcev, industrijev, obrtnikov in drugih gospodarskih krogov. Prisotni so bili zastopniki trgovskih in industrijskih društev iz Novega Sada, Subotice, Sombora, Apatina, Pančeva, Zente, Stare Kaniže, Vel. Bečkereka itd. Kongres je ob 10. in pol dopoldne otvoril predsednik Novosadske Srpske trgovske banke Slepčević, naglašajoč gospodarski pomen akcije za združenje vseh gospodarskih in industrijskih krogov v eno močno organizacijo za Vojvodino in Banat. Za predsednika kongresa je bil izvoljen predsednik Novosadske trgovske zbornice K. Miroslavljevič. Kongres je dalje razpravljal vsa aktualna gospodarska politična vprašanja o izenačenju davkov, o načelih naše carinske politike itd. Kongres je nadalje izpeljal več resolucij in izvolil pripravljalni odbor, ki ima započeto akcijo za združenje vseh trgovskih in industrijskih organizacij izvršiti.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Današnji številki prilagamo položnice za obnovo naročnine za leto 1925. Cenjene naročnike prosimo, da nam čimprej nakazujejo naročnino. Kdor ima kaj zastanka na naročnini, naj izvoli isto poravnati obenem z naročnino za prihodnje leto. Agitirajte za naš list ter pridobivajte novih naročnikov.

Obrtnikom in trgovcem, ki niso še naročeni na naš list, smo danes poslali po en izvod na ogled in prosimo, da ga nam vrnejo, ako ga ne nameravajo naročiti.

Stroj cefra in odvija žimo in volno!

Izdelovatelj:

Fran Simon, Vrhnika

Priporočamo
tvrdko

JOSIP PETELINC

Ljubljana, So. Petra nasip 7, blizu Prešernovega spomenika
tov. zaloga najboljših šivalnih strojev, svetovne znamke „GRITZNER“ in „ADLER“ za rodbinsko in obrtno rabo. — Bogata zaloga vseh potrebščin za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, galanterijskega, modnega in toaletnega blaga na

VELIKO IN MALO!

Postrežba točna!

••

Cene ugodne!

Gonilna jermena

specijalnega in vegetabilnega stroja za pogon vseh vrst obratov in strojev, dalje okroglo in zvito jermenje za šivalne stroje, skobelnike in motorna kolesa. Šivalne in vezalne jermence, mast in vosek za jermene nudi za promptno dobava in po nizkih cenah

INDUS d. d., LJUBLJANA

— za industrijo usnja in usnjatih izdelkov —

Ustanov. l. 1879.

Telefon št. 553.

KLJUČAVNIČARSTVO
AVGUST MARTINČIČ
LJUBLJANA, RIMSKA CESTA 14.

se priporoča za naročila novih valčnih zastorov (rolet) in solčnih plahit ter za popravilo istih. — Stalna zaloga vseh potrebščin za rolete in solčne plahite, raznovrstnih štedilnikov in vseh potrebščin za stavbe. — Izvršuje vsa ključavničarska dela in popravila. — Avtogeno varenje.

Točna postrežba!

Zmerne cene!

„SVETLA“ D. D.

LJUBLJANA

Največja izbira vsakovrstnega elektrotehničnega materijala.

GENERALNO ZASTOPSTVO
TOVARN:

Velika in stalna zaloga vseh vrst električnih žič, žarnic, telefonskih aparatov, lestencev i. t. d.

Hackethal, Hannover: žice, kabel. - H. Jacobi & Co., Wien: elektr. zvonci in telefon. - Dr. ing. Schneider & Co, Frankfurt a/M.: svetilke. Ringsdorf Werke, Mehlem a/R.: krtalice za motore. - Elektra, Bregenz in drug: likalniki, kuhalniki, plošče, električne peči.

Zaloga avtomobilskega materijala, kakor plaščevo polnogumijastih obročev i. dr.

Cene vsled dviganja tečaja dlnarja znatno znižane!

**Najcenejša
reklama je
inseriranje**

v

**„JUGOSLOVANSKEM
OBRTRNIKU“.**

**VOZI BREZ
BENCINA!**

Adoptiraj tvoj AVIO ali STABILNI MOTOR z
Hag - Generatorjem.

JUGO-HAG LJUBLJANA
Bohoričeva ul. 24

KURI Z DOMAČIM

OGLJEM!!!

Vse vrste bakrene posode

za kuhinje, lonce, ponve i. t. d. izdeluje
zopet kakor v predvojnem času tyrdka

„JUGOMETALIJA“ splošna kovinarska industrija v Ljubljani
Kolodvorska ulica 18.-4. Telefon 729.

TVRDKA

F. in J. Goričar

„PRI IVANKI“

Ljubljana, Sv. Petra c. 29

ima vedno veliko izbiro
raznega manufakturnega
in modnega blaga

po zelo nizkih cenah.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Račun pošt. ček. urada za Slovenijo št. 11.945
v Zagrebu št. 39.080.

Podružnice: Celje, Djakovo, Novisad, Maribor,
Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik.

Ekspozitura: Bled.

Ljubljana

Miklošičeva c. 10

(v lastni palači vis-a-vis hotela „Union“)

Amerikanski oddelek:

DIREKTNE ZVEZE Z AMERIŠKIMI BANKAMI.

Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk
DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE.

Kapital in rezerve skupno nad Din. 15,000.000.—, vloge nad Din. 125,000.000.—

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

ALOJZIJ PAVSCHIN

LJUBLJANA, Wolfova ulica.

ZALOGA STEKLA IN
PORCELANA, STEKLA
ZA URE, UMIVALNIKE IN
KUHINJSKE GARNITURE
IN VSE V TO STROKO
SPADAJOČE PREDMETE

**ELEKTROTEHNIČNO
PODJETJE****IVAN PETRIČ,
LJUBLJANA 7.**

Sprejema vsa v to
stroko spadajoča
dela.

Stavbno
podjetje

Ivan Ogrin

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje 8.

Prevzema vsa zidarska in
druga stavbna dela.
Izvršuje razne načrte in pro-
račune.
Izdaja strokovna mnenja.

Primerno nizke cene.
Delo solidno. Delo solidno.

Telefon št. 426

SVEČARNA

J. KOPAČ & Co.

Ljubljana, Celovška cesta št. 90.

Proizvaja in izdeluje voščene sveče za
oltarje, voščene zvitke, svečice za božič-
na drevesca, nagrobne lučice „Fortuna“
ter raznovrstne sveče za hišno rabo,
„Stearin“ - sveče (stearinske sveče),
„Adria“ - sveče (kompozicijske sveče),
„Gloria“ - sveče.

Prodaja tudi: vse vrste kadila, parafina,
stearina in carnauba-voska.

Kupuje: čebelni vosek in suhe satine
po najvišjih dnevnik cenah.

Kleparstvo

Korn T.

Ljubljana, Poljanska c. 8.

Prva žebljarska in železoobrtna zadruga v Kropi in Kamnigoricci

Pisma:

ŽEBLJARSKA ZADRUGA,
Kropa (Slovenija)

Žebli za normalne in ozkotirne železnice.
Žebli za ladje, črni ali pocinkani. — Žebli
za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje. —
Spojke za odre in prage. — Spojke za ladje
in splave. — Železne brane. — Kljuge za
podobe, zid, cevi, žlebove itd. — Vijaki z
maticami. — Podložne pločice. — Matice.
Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode,
pločevino, kolesa itd. — Vijačni čepi. — Verige.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki
po vzorcih in risbah najceneje. — Ilustrovani
ceniki na razpolago.

Brzozavke:

ZADRUGA KROPA
Telef. int.: PODNART 2

REMEC - CO.

Ljubljana - SHS

Kersnikova ulica št. 7

Prej:

I. BAHOVEC nasled.

Tovarna na

DUPLICI

pri Kamniku

STOLARSTVO

UPOGNJENO POHIŠTVO.

Prešani furniri za stole in mizarstvo
PARKETI REZANI LESInterurb. telefon: pisarna: Ljubljana 266,
tovarna: Kamnik 4.Telegrami: Ljubljana Ingenieur Remec,
Kamnik REMEC - CO.**PAPIR**PISMENI, URADNI
RISALNI, OVOJNI**KNJIGE**POSLOVNE, ŠOLSKE
NOTEZE, ŠOLSKE ZVEZKE**UMETNIŠKE RAZGLEDNICE**

in drugo

kupite najbolje v papirni trgovini
IVAN GAJŠEK, Ljubljana

Sv. Petra c. št. 2.

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN
GALANTERIJA**MIROSLAV BIVIC**

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu
ter p. n. tvrdkam za cenj. naročila
vseh v to stroko spadajočih del.**VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP,
NOTEZOV IN BLOKOV.**

Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

Stroji za šivanje iz najboljših tovarn
izgotovljeno moško obleko
zalogo klobukov
in drugo manufakturno blago

Cene zmernel! Cene zmernel!

Vedno v zalogi pri

L. REBOLJ

Kranj št. 24

Pri meni kupljenim strojem jamčim 10 let.

STROJNO MIZARSTVO

Peter Bizjak

v Spodnji Šiški, Gosposv. cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo stroko spada-
joča dela, zlasti stavbeno mizarstvo.

Cene primerne. Delo solidno.

Postrežba točna.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z. n. z.

v Ljubljani Pražakova ulica št. 3sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopa
računov, eskomptira menice itd.**Staro lito železo**

kupujejo v vsaki množini

Strojne tovarne in livarne d. d.
v Ljubljani.**Vzajemna zavarovalnica**

v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni
zavod, ki zavaruje proti po-
žarnim škodam poslopja, pre-
mičnine in poljske pridelke.
Sprejema življenska zavarova-
vanja v vseh kombinacijah.**OBRITNIKI!**

Najvarnejše vlagate vaš denar v pupilarnem zavodu

Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 38

v hiši Zadružne zveze

Hranilnica kmečkih občin obrestuje hranilne vloge po najvišji meri in sprejema vložne
knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. Hranilnica
kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča
denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot za-
stopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. — Posojila daje na zemljišča, občinam in korp-
racijam na amortizacijo.